

Lobreit Latgola

№ 21

NOVODA LITERATU APVĪNEIBA

№ 21

DŌVONA BĀRNIM

BIBELES STĀSTI

MAŠEN TEATRA FONDA AP-
GŌDĀ LAISTA KLADĀ BREI-
NEIGA GRŌMOTA - „BĪ-
BELES STĀSTI“ PRĀVESTA
ROBERTA ĀBOLIŅA SĀ-
KŌRTŌJUMĀ, ISPĪSTA
REIGAS PARAUĢTIPO-
GRAFIJĀ. TAJĀ IR 48
NĪDAĻAS AR TIKPAT
DAUDZ KRŌSAINOM,
SKAISTI IZPILDEITOM
ILUSTRĀCIJOM. PAR
TŌM LOSOM:
„CONCORDIA PUB-
LISHING HOUSE, ST.
LOUIS, MISSOURI“.

BĀRNIM SAPRŪTAMĀ VOLŪDĀ ATSTŌSTEITI IZROKSTI NU
MOZUS I, SAMUĒLA I, RUTES, KĒNĒNU II, DANIELA UN
JONAS GRŌMOTOM, LUKAS, MATEJA, JŌNA UN
MARKA EVANGELIJIEM, PARŌDA PYRMSKRISTUS PERIO-
DU NU PASAULĀ RADEIŠONAS, JĒZUS KRISTUS PĪZIM-
ŠONU, JŌ DZEIVI, CYLVĀKMĪLESTEIBAS UN GUDRAS
REICEIBAS PYNŪ DZEIVI, CĪŠONOM CYLVĀKU
PESTEIŠONAS VŌRDĀ, UPUREIŠONŪS, LAI PĒC NŌ-
VES AUGŠAMCALTŪS...

ATTĀLĀ: LELAIS LŪMS PĒC MŌCEIBAS GENĒCĀR-
TES AZARA KRŌSTĀ.

LATGALU TEIKAS

Veseleibys olŭts

Ļaudŭnis apleicini Tu-
lovĀ daudzynoĵĀs Veselei-
bys olŭts. Ty, sliēpĀs Ošu
likneitis dziļumā, kura at-
sarŭn BolĀnu teiruma vydĀ.
Breneiguo olŭta iudŭns
mat burbulus kaĶ virŭns
kotlĀ! ZimĀ tys naazsolst,
jo iudŭna temperatura na-
maineiga vysu godu. Olŭta
plateiba ir puors kvadrat-
metru a dziļums - pus-
metra. Tuo iudŭna dau-
dzums ir lels: lejĀs kaĶ nu
spanĀl Tequok suocĀs apēi-
te ar nŭslĀpumaŭni seņcei-
gu vuordu - Baganeite.

Veseleibys olŭts burbu-
loĶa vacĀ platzaraina ūša
pakreivli. ĻaudŭnišĶi stuo-
rs, ka svĀnĀ vĭtĀ asut ra-
dzĀta pati Laima... Dailys
seulsmēitys izskotĀ jēi siē-
zŭte raksnĶijĀ ūša zorĀ,
kurs licĀs viers poša olŭ-
ta... Par tŭ arī sei teika.

Kaidu reizi, vosorvs rei-
ta agrumā. Tŕŭ likneitis

„Jaunais Ceļš“

1890. gada 22. decembrī

molĀ stĕdiejuse Laima. Jēi
gauzi raĶdojuse. Osorvs
byrušys kaĶ pupys, sazaliē-
jušys straumeiti i tēcleju-
šys pretim saulĶĀktam...
Gorum guojis Dŭvs. Jis
breinuojis, - kam taĶda
raĶdošona? Tod Laima iz-
stostĶejuse savu bĀdu...
CylvĀki, kurim ŕei lykuse
lobu myužu, stypru vese-
leibu, niĶĶa gryuši slymo-
jŭt i mierstŭt nalaikĀ. Sai
nalainēigŭs asut dyzan
zĀl...

Dŭvs uzkiaustejis Laimys
žalobys i sŭliejis paleidzēt.
Jis licĀs rastis svĀmĀ vĭtĀ
olŭtam, a tuo iudŭnam te-
cēt pa Laimys osoru celi.
Olŭta iudŭnam Dŭvs piŕkei-
tus dzeiŭnĶivskys i paŕseibys
lai varĀtu izzuolŭot lauzu
slimeibys i Laimai nabŭtu
vaira juoradŭ...

Nu tuo laika Laima stā-
gojŭte smaideicu kaĶ sa-
liente Bizi asut radzĀta pi
Veseleibys olŭta i Bag-
aneites.

Ilyudz Ontons Kŭkojs

Rēzeknes Latgališu bīdreiba. Latgolas Kulturvē-
stures muzejs. Ludzas literatū apvīneiba. Rēzeknes Tau-
tas teātris reikoĶ dzejŭnika un kulturas darbinĶika On-
tona KŭkoĶa 50 dzeives un 30 mokslintĶiscos darbei-
bas godim veļteitus pasokumus Vakar beĶa pŭdu
ceplĀ izjymšona Rudukŭs. NautrĀnu vydusskulĀ atklo-
Ķ kulturvēstures muzeju, beĶa literars sariēkojums
«KŭpĀ ar broļim un mosom», ŕudin Ludzas kulturas
nomĀ literari muzyka, sariēkojums «Ja tu, cylvĀks,
saulei dzimis», bet 26. decembrĶi Rēzeknes pĶna kon-
servu kombinĀta kulturas nomĀ izstode «O. KŭkoĶs
dzelve un dairadē». Tautas teātra pyrnizrode -
O. Rupaļņa komedĶja «DzymtĀ zemē», kur O. Kŭko
atveidoĶ lŭmu un gatavoĶis dekorācijas.

Reit A. KŭkoĶa 50 gadu jubileĶa, bet Jys ir devs
ciš daudz, lai Latgola atdzymtu, jo pirmais atsagrĶze
un Rēzeknē uzskoka latgalisko kulturvides atjaunošo-
nu - car Rēzeknes teātra istudejumem, car Rikavas
etnogrĶfiskĀ ansambļĀ uzvedumiem, car sovĶm dze-
jŭlĶim poša izpildejumĀ, car dorbošonŭs muzejĀ un
vysĀ Latgola

ONTANS SLIŠĀNS

ONTANS SLIŠĀNS

DZAN OROJS VOGU

(VeļteĶjums dzejŭnĶikam On-
tonam KŭkoĶam 50 gadu
jubileĶĀ)

Dzan orojs vogu pyrmŭ.
Dzan teirumā, kas aizlaists
beĶ.
Dzan orojs vogu pyrmŭ.
Kod daudzĶ naticēbĀ smēj.
Kas byutu - ort ikŭptejĀ!
- Ni akmiŭu, ni kryumu.
- Pa svilpodams, pa
smidams.

I aizvykdams pa
dyumam...
Kas byutu - ort
ikŭptejĀ.

Bet oroĶam sop aizlaisto.
Sop zeme, svĀto zeme -
TĀvutĀvu strodoto!
Jys capuri nu goļvas nam
Mat krysta zemĶi svĀtu!
I glosta lēmesneicu...
- Stoj oroĶs voga

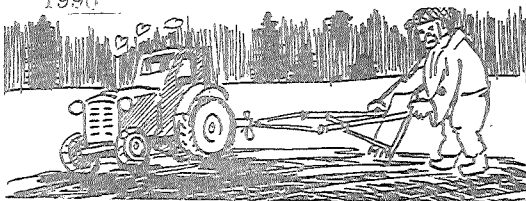
Ir gryuši - dzett
pyrmeĶam!

- Ka vogas goļĀ nŭvoroĶ.
Ka aprunoĶ i moca.
Ka izvērteĶ bez sota...
Bet ceiruls trillĶoĶ i
CĀgas saskrĶn ŕiēbŭ est.
I pyrmo voga aikynoĶ -
It aizmugurē ŕtru dzett.
Ir teirums leis, leist svirdri
I naspĀks piēcŭs kop...
Bet lai, ka vacaine byus
grizta -
Noks oroĶu i acĀtoĶu pulki.

ONTONS KŪKOJS

Večerinka

PuļskĀni, puļskĀni, kusteĶga zina -
MeikĀlĀs večerinka!
Ol, kaidas jaunovas -
Domuces, Katres
tĶ saĶ kŭpĀ uz dončoŕonu!
PuļskĀni, puļskĀni, večerinka
garmanes grĶzšona, ĶĀloŕona!
Kaidas tĶ jaunovas, Domuces, Katres,
i kaida trokota
kalteišonos!
TĶ nanŭkreitit, veļveļu karti,
nasasteidzit soļtu ludini dzert!
1990

Ontonu KŭkoĶu losŭt

(1975. - 1990.)

O broļi, broļi,
Dzērdŭ tevi, dzērdŭ
Caur kivitēm i čāgom...
O broļi, broļi,
Ir dvēsele tev teira
I volŭda tev dzeiva.
O broļi, broļi,
Es naradzu, bet dzērdŭ -
Ka nŭskan bolss tev toi!

Car kivitēm,
Car čāgom,
Car vacom bādom,
Jaunom prika osorom -
Car Latgolu, kaš dzymst
Nu jauna...
O broļi, broļi,
Najauŭn kivitēm i čāgom
Nŭklust pēŕki,
Najauŭn -

NŭslĀpto guņs

Poša isuokumā Dŭvam
guņs nabeĶa, a Valnam tei
beĶuse. Dŭvs guoĶa pi Val-
na i lyudzēs koē dzierkste-
teitis, a Valns i klausētis
nagrybteĶis. Tok radzĀ-
dams, ka Dŭvam guņs dy-
zan vādziēga, Valns nŭglo-
buojis tŭ pavysam... Kŭ
niĶa? Dŭvs pruoĶtoĶis i
gurduojis, kur guntena va-
rĀtu byut paslĀpta. A Valns
likĀi zĀbuojis, varŭt voi
tyŭkstŭša godu valcuot i
tod vēļ naatrasŭt...

LabĶ! Dŭvs aizguoĶa pi
sevi i suocē slit i slitini
(kuorŕu namenš, kur vo-
sorvs laikĀ vuoreĶ tēdini).
Valns verĀs i breinoĶis:
- Kam taĶds slitins, jo
guņs tok navĀ?
A Dŭvs atbiļd:
- Byŭs slitins, - byŭs
i guņsi!
LabĶ! A kŭ Dŭvs darē?
SaslieĶis slitini, salasēĶa
kļeĶpi vacu, sausu pyupeĶu
i sanese slitini. Tod pa-
jēme branu, mylŭnu i

suoka pyupeĶus zbuņēt...
Pazacēle taĶdi putekli, ka
pa gobolu izavere eistyn
kaĶ dyumi. Kod Valns irau-
dziejis, ka Dŭva slitins
kļŭp, jĶ nŭtĶcieĶis, ka Dŭ-
vam guņs patišam rŭkĀ i
breinuojis naatsabreinuo-
dams:
- Nu i gudrynĶis nu i
veĶsmĶnĶis! A, tok guņi
taĶ nŭglobuoĶu gon akmini,
gon tĀraudĀ, kaĶ nivĶnam
i sapnĀ nāpazaruodietu...
A jĶs, verĶs, atrŭn pat ti-
nuok!
Tŭ dzierdēĶa Latgals i
steidzēs pastuoŕtēt Dŭvam.

- Dŭvs pagiva akmini, tā-
raudu, sasyta tŭs kŭpĀ tai,
ka dzirktelis paŕkeĶida
vysapleik... Guņs patišom
beĶa rŭkĀ!

KaĶ jau vysys lobys li-
tys tai i guņi, Valnam at-
Ķjēmis, Dŭvs nŭdeve cylvĀ-
kam. A Valns vēļ ilgi sir-
dieĶis, ka guņi tai lieŕi pa-
spĶlieĶis... Tok izlita iudŭ-
na nasasmēsi! Tai guņs
akmini i tĀraudĀ globojĀs
pa ŕai dĶnai, - prŭtĶis vĶr
izŕkilt.

P. AZAR literar

ONTONS KŪKOJS

Sauleite Latgolai

SpeiguloĶ, sauleit, speiguloĶ, mos.
Latgolas ikdĶnu sasildejŭt!
SpeiguloĶ, sauleit, oiŭti speid,
plaukšonas byrgumĀ cereibas sveist!
SpeiguloĶ, sauleit, vogas, skot, brĶst,
SĀkĶa vēļ sĀtuvĀ, osni jau deĶgst!
SpeiguloĶ, sauleit, speiguloĶ, mos,
Latgolas tetrumŭs sazaloĶŭt!
SpeiguloĶ, sauleit, speiguloĶ, mos,
Latgolas svĀtdini ŭlĶgsmoĶŭt!
SpeiguloĶ, sauleit, azari speid,
peĶpinēs zĶleĶŭt, meitnes kleist!
SpeiguloĶ, sauleit, vorpas lai leĶkst,
zemņika dareitĀ myuŕeiba tveĶkst!
SpeiguloĶ, sauleit, speiguloĶ, mos,
Latgolas apvorŕņus piēzelteĶŭt!
1989.

Divi broĶi

Divi broļi zemĶ ar,
vĶns pa saulei, ŭtrs pretim,
sazateĶkĀs voga, vydĀ
pavycynoĶ capurem -
broļi naĶ kildu celt,
zemĶ dolŭt...
Divi broļi oku rŭk,
vĶns nu augšas, ŭtrs
dzilmē,
sazateĶkĀs vydssyrŭbĀ,
saskandynoĶ ŕkipelem -
broļi naĶ kildu celt.

veldzi dolŭt...
Divi broļi, smelŭt veldzi,
izvalk spaini, pynu zalta,
atsasĀstĀs, dŭmoĶ ilgi...
Izber zaltu atpakaĶ -
broļi naĶ kildu celt,
montu dolŭt...
Divim broļim izapateĶ
obim vĶna jauniveite:
SazalĀcĀs acs pret aci -
jaunivei tveĶkst byudu
goli -
nav tei zeme, veldze,
monta.
mĶlesteiba nadoloma!
1987

Onton!
PĶcdesmit godi -
nĶcks vĶm tik iz,
Tu vēļ tik pa eistam
dzeivĀr lŭpas ŕkie!
Kod ŭtēĶ byus pĶcdesmit,
tod gon jau
VaroĶsi vĶrdēt,
kas iz un kŭ noĶ.
JUBILEĶĀ SVEIĶ
«JAUNĀIS CEĶŠ»

Četrkārtējs deputāts

(11. turpinājums)

M. Kallstratova arestāšana atstāja iespaidu arī uz viņa tuvinieku likteni. Nams Gorkija tika nacionalizēts, ģimenei no tā padzina. Tiesa, Marfai Kallstratovai izdevās iekārtoties par skolotāju Judovkas skolā. Nezin kāpēc viņu ar bērniem neizdeva kara sākumā — acīmredzot stelgā bija piemirsušies. Apbedījusi vīru, M. Kallstratova palika fašistu ienemtajā Daugavpilī. Tā kā padomju karaspēka dienāšanai viņai un bērniem neko labu nesolīja, 1944. gada vasarā kopā ar dēliem aizbrauca uz Rietumiem. Mirusi Amerikas Savienotajās Valstīs 1981. gadā. Vecākaļķis Glebs ir speciālists lingvistikas nozarē, kādas ASV universitātes profesors. Citiem M. Kallstratova radniekiem gājis daudz

sliktāk. Marfas jaunākās māsa — Gaļina Kurmelovas ģimene tika deportēta. Viņas mājas IeTK darbinieki ieradās 14. jūnijā rītā bez jebkādiem paskaidrojumiem, pēc divām stundām, pamēruši šo to no mantām un atstājuši mājās slimu bērnu, izvedamie tika ieslēgti preču vagonā. No Sibīrijas Kurmelovi varēja atgriezties tikai pēc trīsdesmit gadiem.

Kallstratova brāli Mihailu, kurš nekad dzīvē nebija piedalījies politikā, strādāja Vārkavā par skolotāju un nekur netaisījās bēgt. «sāpēja ciet» 1945. gadā. Kaut arī vietējie iedzīvotāji deva ļoti pozitīvas atsauksmes, viņu notiesāja pēc 58. panta un aizsūtīja uz Kraslāgu (Krasnojarskas novads). Viņš izdzīvoja, kā pats vēlāk atcerējās, vienīgi pateicoties stiprajam organis-

mam un tam, ka ilgus gadus bija nodarbojies ar sportu. Labnīgas apstākļu sagādāšanās dēļ mājas atgriezies «tikai» pēc diviem gadiem. Taču ieslodzījumā pārciestie sitieni, tīfs, brūka, bads bija sagrāvuši veselību, un viņš nomira priekšlaicīgi. Viņa sievu padzina no darba, nekur nepieņēma (uzvārds vien ko maksāja!), ģimenei nācās cīnīties ar badu, cits pēc cita nomira trīs mazgadīgie bērni. Alzdomīgums attiecībā uz Metelija Kallstratovaa brāli varas iestādēm saglabājās līdz pat viņa mūža galam. Mihails nomira 1987. gadā. Viņa atraitne Jefrosija Mihailovna, vēl joprojām nevar novaldīt asaras, atceroties nepelnīto nīrgāšanos, pameļojumus un bēdas, kas bija jāpārcieš viņu ģimenei.

Starp citu, dažs labs nevēlējas likt mierā Meletiju Kallstratovu, vēl arī pēc mocekļa nāves. Attiecīgi orgāni deva rīkojumu pārtaisīt uzrakstu uz kapa pieminekļa, bet kaut kādi brāši jaunekļi izmantoja to, lai vingrinātos šausānā (ložu ieskrābājumu vietās redzamas vēl līdz šim laikam). Tā Kallstratovs tika nošauts divreiz.

Nobelgums sekos.

LIDZJOTIBA

Izsakām dziļu līdzjūtību Paveļam Skuratovam sakarā ar MĀSAS tragisko nāvi.

Agrofirma, kolektīvs

V. TROJANOVSKIS

Spīts

Celmalas grāvi, nevienu netraucēdama, auga salta, smudra eglīte kuplām, sulīgām skujušām mūžzaļajos biežajos zariņos. Tā jau stiepās krietni pāri cilvēka augumam, ar savu iznesību it kā skaidrodamās, ar asājiem dzelkšņiem — sargādamās. Garām ledams, ailaž notūkojos viņā, nebeigdams klusi apbrīnot šī dabas bērna daļiņu.

Taču uzradās nedraugs.

Kādā aukainā decembra plevakarē, garām nepabraucis, pretī eglītei apstājās pajūgs. No ragavām izkāpa un puskrēslā zaglīgi apkārt lūkodamies, cauri biežajam putena plīvuram pa dziļo sniegu viņai klāt piebrida kāds vīrs, ar asu cirvi rokās. Sekoja rupjš, spēcīgs grābiens aiz zariem pie pašas galotnes, spējš noliecieni un Iss nežēlīgs cirtiens taisni stumbriņam pa vidu. Ne pie pašas saknes. Tā, lai iznāktu tik, cik vajag. Gaisā pajuka un zemē noblira sniegpārslu spīti. Vīrs zemes palika sērīgi rēgojamie, vienīgi krops, nožēlojams stumbentis.

Kad vēlāk nācās iēt garām, domāju, ka kociņš

neglābjami panīks. Nekā nebija! Kā par spīti kaltniekam pāri palikušie pušaplauztie zariņi attapušies sāka ap sakroploto stumbru strauji dzīt jaunus dziņumus. Slēpdama briesmīgo brūci, zarotne šajā vietā pletās platumā, kļuva aizvien kuplāka un blēzāka.

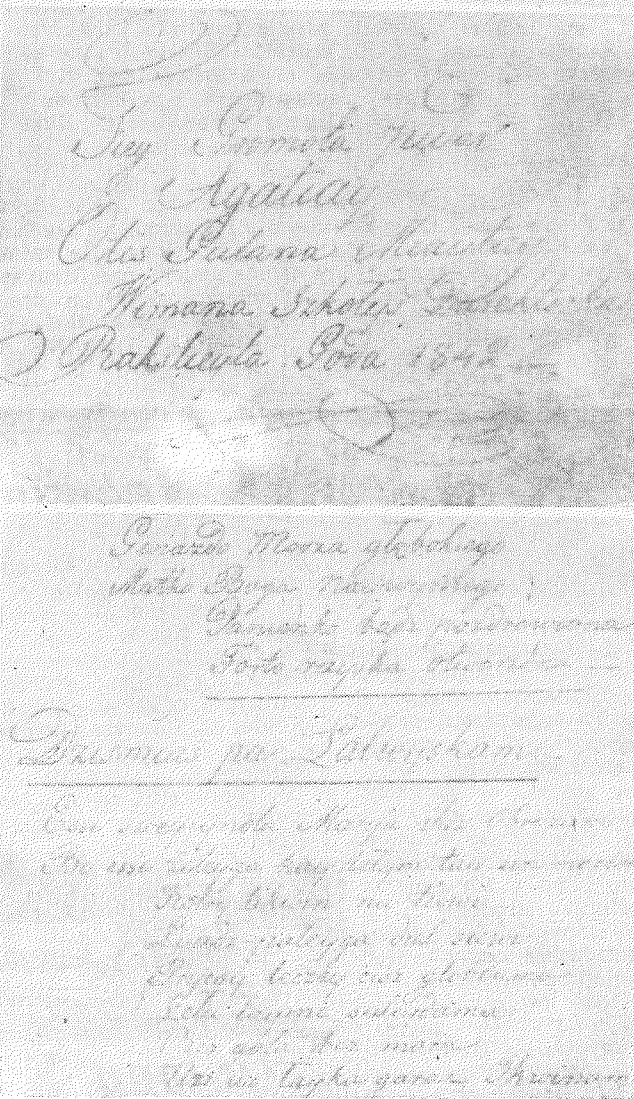
Tajā pusē negadījās būt ilgāku laiku. Nu atkal eju vecu, sen zināmu ceļu.

Kas tad tas? Negribas ticēt savām acīm! Atkal pāri cilvēka augumam slēpās smudra galotne. Kuplo zariņu galos grieztojas sveču čiekuri. Bijušā cirtiena augstumā uzmanīgi pašķīru zarus. Izrādās, ka tur, kur bija nocirtums, zarus dziļi apslēpta nomelnējusi, apsvekojusies rēta.

Bet viens zariņš bija uzņēmies galotnes lomu. Iztaisnojies, izliecies un, biedriem ptepalīdzot, strauji tiecies uz augšu, pretī saulei. Tagad tas galotnes vietā. Un no kādreizējā auga kropuluma nav palicis ne miras.

Nu tad esi sveicināta, lepnā ziemeļu skāistule!

Bet tu, kas kādreiz bijī tik nežēlīgi rikoļies ar kociņu? Vai, garām ejot, tevi nepārnem skaudrs novēlojies kauns par savu nodarījumu? Un vai tu, nepārgriez galvu uz otru pusi, lai tikai nesajustu neuzvarētās eglītes leņpo spītu?

NO NOVADA VESTURES

240 godus vaci nūtykumi

DAZAS ZIŅAS NU FEIMĀNU UN RIBENU VESTURES

Pēc profesora B. Brežģa ziņām, kuras publicētas 1943. gada stostu krojumā «Olūts» 1751. godā, storp Romas katoļu bazneicas porstovim un mižnīkim Joni un Domiceli Berkim beja nūslāgts leļgums Feimaņus, ar kuru vītejo bazneicas vadeiba uzajēme kotru catūrtū svātdini braukt uz Ribeniņim un tur nūturēt divkoļpojūmus.

Jo jau Berki ryupējos par bērnu mocoļsonu Ribepūs, tod ļodūmoj, ka tajda bērnu apmocoļsona pi Feimaņu bazneicas pastovēja jau agrok.

Skūla šei bejuse celta nu mola un laukakmiņu pamatim un atsaroduse ūtra stovā. Par 1856. gadu saceits, ka skūla mocoļjusis zemniķu bērni prāvesta uzraudzeibā, pi kam mocoļti latviski laseti un raksteit. Mocoļbas nūtykušas goļvono nūkort nu ļyugšonu gromotom un nu rūkas raksteitos tai saucamo, 1842. godā «Rūkas gromotas» (latgališu volūdā). Skūloto-

jas bejūšas sīvites. Gareliznīki mocoļja tikai ticēibas pamatus un katehizmu. Goļvono persona šos skūlas vadētoju storpā ir priksneica, vai kai «Olūta» nosaukta — «direktorka», naskaida Gulānu Agata. (Jos Irokst, radzams fotoreprodukciā.)

Nu Feimaņu bazneicas nūrēkina radzams, ka skūlas uzturēļsonai vīnā mocoļbu godā iztārās pavyšam: 23 pyuri ručā, 6 pyuri mižu, 6 pyuri un nauda 21 rublis 14 pelkas.

Pēc zemniķu dzimtbyuļšonas atceļšonas mižā šū skūlu valrs nav uzturēļjuse.

Ed. Kozlovskis

Attālūs: Feimaņu skūlas 1842. goda rūkas gromotas 44. loppuse. Feimaņu skūla, priksneicas Agatas Gulānes Iroksts 1842. goda rūkas gromotā.

I. Lomanovska

fotoreprodukciā

Sievietes Pasaulē

Svētku ēdieni

KARBONĀDE ZELEJA

1 kg sīvēna karbonādes, 1-3 burkāni, 1 litrs cukas kāju novārījuma, sāls, pipari pēc garšas.

Garnēšanai zaļumi un olas.

Karbonādes gabalu iespeko ar burkāniem, tielek vārošā ūdenī un vāra uz lēnas uguns gatavu. Atdziusušu karbonādi sagriež šķēlēs, sakārto uz blodas, uz kuras iepriekš sastindzināts nedaudz cukas kāju novārījuma, un izgarnē ar oļu un zaļumiem. Sakārto to blodu pārlej ar cukas kāju novārījumu, ļauj satīngst.

MĀRRUTKU SALĀTI

2-3 āboli, citrona sula va citronskābe pēc garšas, 1 sakne mārūtuku, 2-3 karotes skāba krējuma, sāls un cukurs.

Sarīvētu ābolus aplaka ar citrona sulu, pieliek sarīvētus mārūtukus, krējumu, sajauc, pieliekot sāli un cukuru pēc garšas. Lieto ple zivīm vai galas.

PIKANTAIS SKIŅĪS

2-3 kg sīvēna cepeša, 2-3 glāzes galdā etiķa, 5 sīpoli, 3 gabaliņi kiploka, 6 krustnagliņas, 10 pipari, 3 karotes sāls, 1 glāze ūdens, 3 tauvu lapas.

Sīvēna cepetim nogriež lieko speķi. Etiķi ar ūdeni un sagriežtiem sīpoliem uzvāra, pieliek kiplokus, kā arī pārējās garšvielas, atdzesē, pārlej pār gaļu un marinē 2-3 dienas. Minēto gaļu ar visu marinādi savtē uz lēnas uguns apmēram pusotras stundas.

Ja paliek par sausu, tad pielej vārošu ūdeni. Atdzišina teļā pašā sulā, kurā vāra.

Ja grīb sarkanu, tad marinējot pieliek zaļperu.

